

Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 12 maja 2016 r.

w sprawie: **zaopatrzenia w wodę mieszkańców gmin województwa śląskiego**

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków należą do najbardziej podstawowych potrzeb. Samorządy lokalne systematycznie z własnych środków oraz z udziałem funduszy zewnętrznych realizują zadania wpływające na poprawę jakości oraz rozbudowę infrastruktury wodociągowej. Sytuacja w tym zakresie zmieniła się znacząco w ostatnich latach, jednak zapóźnienia w tej sferze były tak duże, iż na niektórych obszarach do tej pory występują znaczące potrzeby inwestycyjne dotyczące infrastruktury wodociągowej. Do najbardziej pilnych i ważkich potrzeb inwestycyjnych w tym zakresie należy zaliczyć modernizację / wymianę stalowych sieci wodociągowych z lat 80-tych ubiegłego wieku, wymianę odcinków sieci wodociągowych z rur cementowo-azbestowych z lat 60-tych ubiegłego wieku, budowę nowych ujęć wody wraz z budową stacji uzdatniania wody i zbiornikami wyrównawczymi, modernizację istniejących stacji uzdatniania wody czy też działania na rzecz podniesienia ciśnienia w sieciach wodociągowych. Skutkiem użytkowania przestarzałych sieci wodociągowych są w szczególności: straty wody, niska lub niedostateczna jakość wody na niektórych obszarach województwa śląskiego (w niektórych wypadkach może ona budzić poważne wątpliwości z punktu widzenia standardów sanitarnych), nierzadkie przerwy w dostawie wody spowodowane koniecznością usunięcia często występujących awarii, czy niskie ciśnienie wody w niektórych odcinkach sieci. Ponadto wiele gospodarstw domowych, nieprzyłączonych do gminnych wodociągów, korzysta nadal z własnych studni. Sytuację w tym zakresie pogarsza występujące szeroko na licznych obszarach, również w województwie śląskim, zjawisko rozpraszania zabudowy, które znacząco podraża budowę, modernizację i eksploatację istniejących sieci. Skala tego zjawiska na niektórych obszarach stanowi znaczącą przeszkodę w doprowadzeniu istniejących sieci wodociągowych do poziomu zapewniającego bezpieczeństwo zaopatrzenia w wodę, tj. ciągłej dostawy wody po akceptowalnych społecznie cenach.

Dodatkowym czynnikiem, który wpłynął na pogorszenie sytuacji jest występująca na terenie Polski susza (szczególnie natężenie zjawisk z nią związanych wystąpiło w roku 2015 oraz w I kwartale 2016 r.). Spowodowała ona, że mieszkańcy wielu gmin w kraju, w tym również miast i gmin województwa śląskiego, zostali pozbawieni dostępu do bieżącej wody bądź też pogorszyła się w niektórych obszarach jej jakość. W okresie suszy istniejące na terenie miast/gmin sieci wodociągowe z trudem zapewniają ciągłość dostaw wody, nie obejmując jednocześnie częstokrotnie swym zasięgiem całych obszarów gmin. W okresie letnim 2015 r. oraz w I kwartale 2016 roku mieszkańcy wielu gmin zgłaszali niedobór wody w sieci oraz bardzo niskie ciśnienie w instalacji wodociągowej, którego nie można było podnieść ze względu na stan techniczny rur. Występowanie hydrologicznej suszy utrudnia tym bardziej codzienne funkcjonowanie mieszkańców, których zaopatrzenie w wodę funkcjonuje w oparciu o własne studnie. Przedłużający się brak opadów deszczu przyczynił się do dalszego obniżenia poziomu wód, w tym również w studniach kopanych,

obsługujących jeszcze wiele gospodarstw domowych. Mieszkańcy gmin szczególnie mocno dotkniętych tymi zjawiskami początkowo skarżyli się na okresowe niedobory wody, a w miarę upływu czasu bez opadów deszczu - na stały brak wody w studniach, przy czym liczba interwencji w tym zakresie również wzrastała. W ramach zaistniałej sytuacji kryzysowej władze gmin organizowały dowóz wody do mieszkańców, jednak są to działania doraźne, nie zażegnujące w całości problemu. Tytułem przykładu, poważne problemy z brakiem wody w studniach wystąpiły w takich gminach województwa śląskiego jak: Lipie, Przyrów, Myszków, Brenna, Żarki, a ze szczególnym dramatyzmem w mieście Koniecpol, gdzie np. w okresie świąteczno-noworocznym przy końcu 2015 r. kilkaset rodzin było pozbawionych dostępu do wody.

Ponadto mają miejsce przypadki, w których dotychczas eksploatowane ujęcie z uwagi na znaczne przekroczenie dopuszczalnych parametrów metali ciężkich w wodzie zostało wyłączone z eksploatacji. Problem jakości wody wynika również z tytułu zaprzestawania eksploatacji kopalń i przenikania do warstw wodonośnych zanieczyszczeń wymagających w najbliższej przyszłości znacznych środków na modernizację istniejących stacji uzdatniania wody, budowy nowych przy istniejących ujęciach lub budowy ujęć.

Konieczne i pilne stały się zatem inwestycje w infrastrukturę wodociągową w zakresie niezbędnym do usunięcia przynajmniej największych i najbardziej dotkliwych społecznie problemów związanych ze stałą dostawą wody oraz zapewnieniem jej odpowiedniej jakości. W szczególności konieczna jest nie tylko rozbudowa, a na niektórych obszarach modernizacja i wymiana istniejącej sieci wodociągowej, jak również wspomniana powyżej modernizacja lub budowa dodatkowych ujęć w celu zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Istotną kwestią jest także uwzględnienie potrzeby pierścieniowania sieci wodociągowych (zaletą takiego rozwiązania jest zapewnienie ciągłego obiegu wody w sieci w razie awarii).

Trudność podjęcia i prowadzenia wyżej wspomnianych inwestycji wynika z faktu, iż w szeregu gmin najbardziej dotkniętych zjawiskami, o których powyżej była mowa, brak jest jednak możliwości finansowych pozwalających na zrealizowanie niezbędnych działań inwestycyjnych. W szczególności dotyczy to gmin o niskich dochodach budżetowych oraz tych, które znajdują się w toku tzw. postępowania naprawczego określonego w ustawie o finansach publicznych w wypadku przekroczenia indywidualnego wskaźnika zadłużenia. Poważnym problemem szeregu gmin jest także zgromadzenie wszystkich środków niezbędnych na realizację inwestycji wodociągowej, w związku z refundacyjnym w większości wypadków mechanizmem przekazywania środków unijnych w tym zakresie. Z tych względów konieczne jest uruchomienie przez Samorząd Województwa Śląskiego zintegrowanego programu (np. pn. Regionalny Program Budowy Ujęć Wody i Wodociągów oraz Infrastruktury Towarzyszącej), umożliwiającego sfinansowanie w perspektywie najbliższych kilku lat najbardziej palących działań inwestycyjnych w zakresie rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowych oraz budowy nowych ujęć dla tych gmin, które w największym stopniu są dotknięte w/w problemami, a w szczególności tych gmin, które ze względu na ograniczenia finansowe lub prawne nie są w stanie samodzielnie sfinansować niezbędnych przedsięwzięć inwestycyjnych bądź też z innych przyczyn nie uzyskują dostępu do stosownych środków unijnych. Program, który postulujemy, winien być zasilany w sposób zintegrowany środkami pochodzącymi z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, ew. budżetu Państwa, a także zainteresowanych gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych i ew. wszelkich innych możliwych środków publicznych i prywatnych (np. kredytów bankowych).

W związku z tym zwracamy się w imieniu najbardziej dotkniętych problemami związanymi z brakiem zaopatrzenia w wodę lub niską jakością wody społeczności lokalnych do Samorządu Województwa Śląskiego, Wojewody Śląskiego oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach o uruchomienie pilnych działań zmierzających do utworzenia wyżej wzmiankowanego zintegrowanego programu celem zapewnienia finansowania, w formie zarówno bezzwrotnej, jak i w nieuniknionym zakresie częściowo zwrotnej (jednak w części umarzałnej), przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie zaopatrzenia w wodę.

W pierwszej kolejności Programem takim powinny zostać objęte te gminy, które nie mogą korzystać z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014–2020 czy Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na te cele. Postulujemy także, aby beneficjentami środków finansowych zgromadzonych w ramach w/w programu mogły być również przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne w zakresie budowy i modernizacji swojej infrastruktury. Szereg spółek wodociągowych nie posiada możliwości budowy nowych odcinków wodociągów, ponieważ ich środki są w pierwszej kolejności przeznaczone na zapewnienie bezpieczeństwa i jakości dostaw do mieszkańców aktualnie korzystających z sieci. Gdyby utrzymany został brak możliwości pozyskania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych, realizacja zamierzeń dotyczących budowy nowych odcinków sieci skutkowałaby wzrostem cen wody dla odbiorców i w efekcie budową niektórych niezbędnych wodociągów w odległych latach.

Marcin Krupa
Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego

